

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvttationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 1. Quale fuerit primum peccatum Angelorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

& perpetuo manent. 3. Esse in Daemonibus dolorem, non sensitivum, id est, passionem sensus, sed voluntarium, id est, simplicem actum voluntatis: multa enim vellent esse, quae non sunt; aut non esse, quae sunt: & aegre atque inuito ferunt non ita esse. 4. Locum poenalem Daemonum esse infernum, in quem omnes post diem iudicii detruentur. Eo usque vero permitti plurimos vagari in aere suo caliginoso, ad honorem exercitium. Cuius enim bonum hominis procuratur per diuinam providentiam, partim directe, inducendo ad bonum, & retrahendo a malo: partim indirecte, dum scilicet aliquis exercetur per impugnationem contrarii. Primum fit per Angelos bonos. Secundum vero per malos fieri conveniens fuit, ne totaliter post peccatum ab utilitate naturalis ordinis exciderent. Haec ibi D. Thomas, qui ultimus quaest. 107. & 114. alia quaedam addit de ordinatione malorum Angelorum, & impugnatione Daemonum: quae omnia sequentibus sectionibus explicabuntur.

SECTIO I

Quale fuerit primum peccatum Angelorum?

Primo respondeo fuisse superbiam, quamvis alterius speciei & quidem multiplici absolute posuerit esse. **P**rima pars probatur primo ex Scriptura, ubi variis locis partim allegorice, partim literaliter exponens causam ruinae Angelorum, quae est primum ipsorum peccatum, significat esse superbiam, neque propriam & specialiter dictam, prout significat appetitum inordinatum propria excellentia: cum quia Scripturae verba, praesertim tam frequenter & altanter idem affirmantia, debent accipi proprie quantum fieri potest: tum etiam quia interdum Scripturae expresse illam distinguunt ab aliis vitiis: ubi loquitur de superbia proprie & strictissime sumpta, prout est vitium speciei & distinguuntur ab aliis.

Probat
ex Scrip-
tura.

Primo generis testimonia allegorica sunt praecipue tria. Primum habetur Isa. 14. *Derachta est de inferos superbia tua. Quo modo cecidisti de caelo Lucifer, qui mane orgebis, qui dicebas in corde tuo: In caelum conscendam super astra Dei exaltabo solium meum, sedipsum monte testamenti in lateribus Aquilonis. Secundum super altitudinem nubium, simile vero Altrifia. Vbi liget ad literam sermo sit de Nabuchodonosore Rege Babylonis, ut patet ex verbis praecedentibus v. 3. 4. & 5. qui Lucifer vocatur, id est, stella fulgentissima dei pronuntia, ad significandum splendorem regiae dignitatis: eo modo quo Reges solent vocari astra & soles: Per ille autem verba, *conscendam in caelum, super astra, & super altitudinem**

nubium, significatur immensa cupiditas amplificandi & exaltandi regnum suum: per illa denique, *sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis*, significatur desiderium occupandi aeternam & templum aedificatum in monte Sion ad lacus Aquilonis, id est, ad partem Septentrionalem, iuxta illud Psal. 47. *Fundatur exultatione uniuersa terra mons Sion, latera Aquilonis, ciuitas regis magni*: tamen haec allegorice de Angelo rebellium Principe, qui per superbiam a caelo ceciderit, intelligunt communiter sancti Patres, quorum plurimos citauimus disput. praecedent. sect. 5.

Secundum testimonium allegoricum habetur Ezech. 28. *Tu signaculum similitudinis, pensus sapientia & perfectus decore &c. donec inuenta est iniquitas in te. Et eleuatum est cor tuum in decore tuo. Quae postrema verba elationem nimiam mentis, id est, superbiam proprie dictam significant & allegorice de Lucifero intelliguntur a Patribus communiter, ut ostendimus loco citato. Allegorice, inquam: nam ad literam ibi est sermo de Rege Tyri, quem disertè Propheta exprimit ibidem v. 11. & de quo possunt ostendi ibi dicta rectè intelligi, ut ostendunt Villalp. Cornet. alique interpretes ibidem, & Valsq. Valsq. Cisp. 232. num. 26.*

Tertium testimonium allegoricum habetur Iob. 41. *Ipse est Rex super omnes filios superbiae. Vbi quomuis ad literam sermo sit de Cete, dicto rege super omnes filios superbiae, id est, maximo mole corporis, & fortissimo inter omnia animalia: vel inter pisces, iuxta versionem Septuaginta, *Ipse est rex omnium quae sunt in aquis*: tamen allegorice de Lucifero eiusque superbiae sermonem ibi esse docent Greg. lib. 34. Moral. c. 18. & alii. Estque valde credibile Spiritum sanctum tam non ita quae ibi dicuntur alio fine dixisse, quae ad explicandam solum piscis illius naturam & indolem.*

Gregori

Altera
probatio
ex Script.

Anterioris generis testimonia, qua in sensu ipso literali continentur id quod intenditur, hec precipue sunt. Tob. 4. v. 14. Tobias senior sibi in istiusmodi instans de singulorum virtutum officis, deque vitiis oppositis, sic ait de superbia, vt speciali vitio, speciaque virtuti opposito: *Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas: in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio.* Argui peccatum primum Angelorum fuit initium omnis perditionis Angelorum & hominum. Et Luc. 10. *Vitiam sathanam sicut fugit de celo cadentem &c.* Quibus verbis iuxta probabilem interpretationem Patrum, quos citat & sequitur Suar. lib. 7. cap. 8. num. 12. Christus auertit ab elatione discipulos, ne superbiunt de potestate sibi data in demones, & decident per superbiam a gratia & honore sibi collato: sicut Sathan illius causa cecidit. Et 1. Timoth. 3. Paulus ait Neophytum non esse eligendum in Episcopum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli: id est, ne per superbiam cadens, vt diabolus, cum illo iudicetur, & condemnatur simili pena, ob simile peccatum, vt exponunt Chrysof. Theodoret. & Theophylact. in eum locum.

Chrysof.
Theodor.
Theophyl.
act.

6.
Idem probatur ex
SS. Patribus.

6. Probatur secundò ex Patribus, quorum plurimòs iam citauimus: & omnes penitus tam Græcos, quàm Latinos, ita sentire testatur Valsq. disp. 232. cap. 3. Quare non potest sine temeritate, vt minimum, recedere a tem communi consensu. Ratione vero probari id nequit, cum sit questio facti, quæ sola auctoritate constare potest: & Angeli aliis modis primò peccare poterint, vt exponemus paulò post. Facillimum tamen illis fuit, peccare primò per superbiam. Quia appetere inordinate propriam excellentiam, est vitium valde spirituale, & proprium naturæ intellectualis. Precipue vero naturæ purè intellectualis, quæ omnibus aliis corporeis præcellunt, possunt facillè amare immoderate suam excellentiam, & supra modum extollere, aut derectare subijci.

7.
Multipliciter per
superbiam
peccare
poterunt.

7. Multipliciter autem per superbiam peccare poterunt. Primò agrè ferendo, quòd Deus sibi non contulisset maiorem excellentiam supernaturalem, quòdque ad consequendam beatitudinem, cultum aliquem & obsequium per modum meriti ab illis exigeret, pœnalque aternas interminaretur nisi parerent: dolendo de illo decreto tanquam sua excellentia indigno. Secundò, e contrario nimis sibi complacendo in sua excellentia naturali vel supernaturali, & vltèriorem, ad quam inuitabantur promerendam, dedignando: nolendo Deo subesse, illoque indigere ad maiorem acquirendam. Tertio, affectando & optando suæ naturæ vnionem hypostaticam, non hypotheticè tantùm sub Dei beneplacito: sic enim non peccassent, sed ita eam optando propter suam ipsorum excellentiam, vt eis displi-

ceset decretum Dei sibi id negantis: qui affectus propria excellentia sine dubio inordinatus est. Quarto, dolendo quòd Christo subiicerentur, vel quòd homines sibi essent associandi in gratia & gloria, quorum etiam saluti deberent ipsi seruire, & mitti in ministerium salutis dedignando huiusmodi ministerium, & maiorem super ipsos excellentiam ac primatum optando. Vel etiam quinto, affectando diuinitatem, non realem sed apparentem, per voluntatem inducendi, quòd ad possent, homines ad idololatriam, & ad cultum diuinum sibi tribuendam, vt ipsi procurauerunt & pluribus sæculis obtinuerunt.

Ex quibus omnibus modis magis placet id quod ait Suar. lib. 7. cap. 13. num. 13. post Viguer. Cathem. & alios plures ibidem citatos, quòdque, si qua demonibus in suo facto fides habenda est, accipi à viris fide dignis ipsos in exorcismis solemniter affirmasse, peccasse Luciferum affectando vnionem hypostaticam, & dolendo de ipsa vt natura humana conuenianda, ad eiusque rei indignationem sollicitando alios Angelos. Hoc enim, momentum plus momenti habere facile potuit ad ipsum inducendum in peccatum, & ad alios trahendos in consensum, indignantes quòd naturæ suæ in Angelo nobilissimæ communicanda non esset illa dignitas, potius quàm naturæ humanæ inter intellectuales vltimæ, & tota natura Angelica longè inferiori, cui tamen ad omnes propter vnionem hypostaticam auiciendi essent. Istique modo peccandi apprimè conueniunt quæ ex Isaiâ & Ezechiele ante retulimus: *Dixisti, Deus ego sum: in calum blasphemiam, sicutis ero altissimo, vt certe fuisse per vnionem hypostaticam. Item illud Ezech. 28. *Dixisti, ego sum quasi cor Dei, & eleuatum est cor tuum quasi cor Dei.* Sic enim per vnionem hypostaticam exaltatum adeò fuit, vt hominis, vt sit cor Dei: sic per superbum appetitum illius vnionis eleuatur voluntas creata, vt quàm voluntas Dei esse concupiscat. Deinde quæcunque sancti Patres dicunt de affectu per Luciferum Dei similitudine vel æqualitate: melius significantur hoc modo, quàm si dicitur, vel absolute, affectasse vt esset Deus per se, & circa vnionem cum hypostasi diuina, quòd cognoscebat esse absolute impossibile: vel hypotheticè id desiderasse, & inordinate in ea hypostasi sibi complacuisse. Quo pacto peccasse Luciferum patrum probabile est. Quippe non est credibile, Angelum adeò nobilem, ex tot tantisque bonis in tantam miseriam incidisse, propter hanc nugatoriam complacentiam, propter quam vix peccaret homo mediocris. Adde, quòd illa complacentia fuisse inepta ad alios trahendo, constat autem Luciferum traxisse alios ad sibi consentiendum.*

Probabile est Luciferum peccasse affectando vnionem hypostaticam.

10.
Tertium
vult
esse
melius
significari
hoc modo
quàm
si dicitur
absolute
affectasse
vt esset
Deus per se
& circa
vnionem
cum
hypostasi
diuina

11
vult
esse
melius
significari
hoc modo
quàm
si dicitur
absolute
affectasse
vt esset
Deus per se
& circa
vnionem
cum
hypostasi
diuina

9. Refutantur alia sententia.

Idemque dico de opinione plurimorum, quos sequitur Vasq. disp. 225. cap. 3. alienum peccasse Angelos peccato praesumptioe suam beatitudinem supernaturali, volendo eam consequi viribus naturalibus sine speciali Dei auxilio. Si enim loquuntur de voluntate efficaci, Angeli non poterunt tam turpiter errare, ut putarent se illam consequi posse, viribus solum naturalibus. Sin autem loquuntur de simplici voluntate & complacentia: non est credibile Angelos tam leui de causa per nugatoriam complacentiam peccasse, & a beatitudine supernaturali decedere maluisse. Neque etiam quod dicunt alii tantum Angelos sibi placuisse in naturali beatitudine, ut supernaturalis eis displicerit. Si enim peccasset tantum per affectum in complacentia de sua excellentia in naturalibus aut supernaturalibus perfectioribus, dedignando maiores, & omnium maximam, quae est Beatitudo supernaturalis: non peccasset illo maximo peccato superbiae, quo Scriptura Ezechielis 28. & sancti Patres supra citati indicant ipsos peccasse, summum aliquid affectando, & ad maiora aspirando. Neque ille modus peccandi erat adeo aptus & efficax ad alios in consensum trahendos. Multoque minus si, qui naturaliter peccasset per affectum, & desiderium praesumptum super alios Angelos, vix enim alios ad sibi consentiendum traxisset. Et alii ab ipso ad peccandum inducti, non peccarent peccato superbiae, consentientes, nisi potius illi se submississent. Atque non tantum Luciferum, sed & illius affectus peccasse per superbiam, communis Patrum & Theologorum sententia est.

10. Potuerunt vincto actu multa superbiae committi.

Potuerunt tamen omnes plura simultanea in actu superbiae vno eodemque actu committi. Et sic possunt conciliari varia Patrum & Theologorum sententiae de peccato Angelorum, si intelliguntur sine exclusione, sed permixtis aut motiuis. Quorum praecipuum fuit de diximus excellentiam vnionis hypostaticae, naturae humanae conferendam potius quam angelicae. Cui motiui credibile est in actu fuisse aliud quatuor locis praenumeratum. Quod scilicet doluerint homines ubi tunc committentes gloriae, & aliquos aequales, imo & superiores, quorum salutem debentem ipsi ministrare, optarintque maiorem supra illos excellentiam. Neque est improbabile addidisse quoque illud, ut cum per vnionem hypostaticam deus honoribus potiri non posset, vellet eos sibi procurare alia via, homines per idola patrie peccati ad cultum demonum iudeorum inducendo.

11. Occurrit objectioni.

Non tamen placet quod aliqui dicunt, peccasse Luciferum hac tantum specie peccati, & non affectione vnionis hypostaticae: eo quod, inquit, Scriptura significat Luciferum peccasse affectu quodam absoluto & efficaci voluntatis: *in caelum conscendam, superbiae qualitate solim meum, &c.* Non potuit autem voluntate absoluta & efficaci affectare

vnionem hypostaticam, quam videbat sibi esse impossibilem ex Dei decreto. Respondet enim Scripturam potuisse vti modo illo loquendi ad significandum vehementiam peccati Luciferi, efficacis quantum in se ferat, ita ut per eum non staret: & gravitatem superbiae ipsius, sicut ad eandem explicandam vitur aliis verbis, quae non possunt in sensu proprio explicari: cuiusmodi sunt ista: *Dixisti, Deus ego sum: in caelum conscendam, similis ex altissimo.* Neque enim tam insulse erravit Lucifer, ut se Deum esse crederet: aut se fore similem, id est, aequalem altissimo, circa vnionem hypostaticam sibi impossibilem ex decreto Dei. Potest autem haberi affectus de se efficax, & tendens ad opus, quantum est de se, circa obiectum horum impossibilem peccati, quomodo potest quis habere voluntatem de se efficacem subueniendi pariter, si posset.

Secunda responsio, potuisse Angelos absolute multis aliis modis peccare. Probatur, quia Angeli natura sua relicti possunt peccare multipliciter contra legem naturalem, & supernaturali: sicut demones peccant contra: sunt enim auctores multiplicium peccatorum contra legem vitamque, blasphemiae, odii, inuidiae, furis &c. & multa per se praestant. Nec vllum est peccatum, quod saltem quoad affectum internum complacentiae, vel desiderii inefficacis, exercere non possint: licet efficaciter, & quoad actum externum, per se nequeant ea exercere quae non consumuntur externis nisi ope vinctis corporis, ut sunt gula, luxuria, & similia. Sicut ergo potuit absolute aliquid aliud obiectum, quam superbiae, primo illis occurrere: ita potuerunt circa illud primum inordinate versari & peccare.

Contra primam conclusionem sentit Scotus in 2. dist. 6. q. 2. & in Reportatis q. 5. in fine, affirmans Angelum non potuisse peccare primo per superbiam proprie dictam: sed peccasse primo per amorem amicitiae inordinatum erga seipsum, nimium sibi complacendo in suis bonis: quod Scotus ait non esse proprie superbiam, sed luxuriam quaedam spiritalem. Secundum peccasse per immoderatum amorem concupiscentiae erga seipsum sine respectu ad alios: in mirum optando sibi beatitudinem cum aliquo excessu. Tertio loco peccasse per affectum inordinatum excellentiae super alios: in quo solo putat Scotus consistere superbiam proprie dictam. Verum male supponit, superbiam proprie dictam non posse esse sine respectu ad alios: potest enim consistere in eo quod aliquis inordinatam amat absolute excellentiam suam, aut maiorem sibi desiderat supra modum rectae rationis. Et supposito quodam superbiae proprie non in eo consisteret, male probandum est Angelos necessario peccare prius circa talem amorem excellentiae sine absolute confidentia, quam circa appetitum excellentiae relatam ad alios, ut supra & erudit

12. Potuerunt Angeli multis aliis modis peccare. 13. Scoti sententia de primo peccato Angelis reuelatur.

MARTINI
NEUS
D. N. T.

offendant Valq. disput. 232. cap. 2. & Suar. lib. 7. cap. 39.

14. Thom. Contra secundam vero conclusionem videtur sentire D. Thom. qu. 63. art. 2. ubi docet primum peccatum Angelorum necessarium esse superbiam. Sed intelligendus est, ut recte exposuit Becan. cap. 7. qu. 2. de superbia materialiter accepta & generaliter, prout reperitur aliquatenus in omni & quolibet peccato; eo quod peccans se minus quam par est submittit Deo legis omnis iudicij & auctoritatis non de superbia strictè sumpta, prout est amor immoderatus propriæ excellentiæ. Possunt enim alia obiecta primum occurrere Angelis, & ab ipsis inordinatè appeti, non de superbia strictè sumpta.

15. Idem S. Doctor ibidem videtur affirmare primum peccatum superbiæ, & invidiæ; per se & formaliter cadere in Angelos. Sed hoc bene nunc puto ita esse accipiendum, ut sensus sit alias species peccatorum non ita facile cadere primum in Angelos, quam ea quorum causa est propria excellentiæ, quæ sunt superbia, & invidia circa eos qui excellentiæ propriæ videntur adversari. Alloqui enim non apparet, cur non sint capaces formalis & expressæ inobedientiæ, curiositatis, invidiæ, iniustitiæ, blasphemiarum, idololatriæ, invidelitatibus, &c.

16. D. Thom. ibidem in solutione secundi argumenti remouet à demonibus iram, auaritiā, & accedam. Sed quod attinet ad iram: loquitur de illa prout coniuncta est cum passione corporea. Nam alioqui si tumatur pro appetitu vindictæ cum quadam tristitia (quo modo etiam proprie & formaliter sumi docet idem S. Doctor quæst. 20. art. 1. ad 2.) potest esse in Angelo: non in Deo, quia est incapax tristitiæ. Quanquam ne hoc quidem ad proprium & formalem iræ conceptum necessarium est: neque propterea debet à Deo remoueri, ut suo loco diximus. Quod autem attinet ad auaritiā, & accediam: intelligendus est D. Thom. non absolute de omni auaritiā; sed de illa quæ rapit, aut nimis tenaciter retinet, ad corporis proprii sustentationem: & de accediam quæ refugit laborem corporeum.

SECTIO II.

Quam Angelorum est ubi, & quando peccauerint?

17. Lucifer rebellium Princeps fuerit tantum primus inter Angelos infimæ hierarchiæ, ut sensi Damascen. lib. 2. de fide cap. 4. an absolute primus omnium & nobilissimus, vel posituè, quia prior & perfectior cæteris omnibus, vel negatiuè, quia nullus eo perfectior, incertum est. Posteriorius, quia communiori Patrum & Doctorum sententia recipitur, probabilius videtur. Sic enim docent Patres Tertul. Ori-

gen. Chrysof. Augustin. Hieron. Gregor. Magnus: itemque S. Thom. quæst. 63. art. 7. D. Thom. & Theologi communiter, quos citant & sequuntur Molin. ibidem, Valent. quæst. 4. punct. 5. Valq. disput. 37. Becan. cap. 4. qu. 2. & Suar. lib. 7. cap. 16. Eodemque referunt allegorice sancti Patres illud Iob 40. vers. 14. Ipse est principium viarum Domini: atque etiam posituè primum, id est, cæteris omnibus perfectior esse fuisse sentiunt. Estque probabile quod sicut in mundo corporeo quædam sunt in sua specie singularia, ut sol, & luna, & cæteri planeta: sic in mundo Angelico quædam sunt Intelligentiæ singulares in sua specie vel gradu perfectionis. Quo pacto Lucifer fuerit vnicus in specie vel gradu nobilissimo. Dionys. quidem cap. 2. de Diuin. nom. 1. part. in fine, vnum quædam prima Angelorum primatè agnoscit, cum ait: Ipsam Iesu in carne apparitionem inaccessibilem esse, & ipsi quoque antiquissimorum Angelorum primati non cognitam. Et Hieron. in Hieron. Plalm. 23. in fine, ait Diabolum non inordinatè Angelorum sub sua habuisse dominatione, sine bonos, sine malos. Gregor. serm. 32. Moral. cap. 18. alias 24. Deus, inquit, hunc primum concepit, quem reliquis Angelis eminentiorem fecit. Quod idem habetur distinct. 2. de penit. cap. vlt. Inde ne maior illi fuit occasio superbiendi, appetendo vnionem hypostaticam, Christoque superbe inuidendi, & dedignandi illi subijci.

18. Nec obest quod vocatur Cherub, Ezech. 18. vers. 14. Nam interdum nomina vnus ordinis tribuuntur alteri, ut vultes exemplis ostendit Suar. lib. 1. cap. 13. num. 6. Et præsertim superiori tribuitur nomen inferioris: quia perfectio, ex qua nomen illud sumptum est, concingit nobiliss, vel formaliter, vel em penter, in superiori. Atque ita Lucifer primus Seraphinorum, habebat plus scientiæ & intelligentiæ, quam omnes Angeli qui specialiter dicuntur Cherubim scientiæ plenitudine. Adde cum D. Thom. quæst. 63. art. 7. ad 1. Cherubim dici a ieiunctiâ: Seraphim verò dici ab amore, qui est incompartibilis cum peccato mortali: ideoque primum Angelum peccantem non nominari Seraph, sed Cherub.

19. Idem D. Thom. ibidem ad 2. rectè respondet non esse incongruens ordinem diuinam fuisse frustratam in nobilissima creatura, quæ excidit à beatitudine, propter quam erat condita. Nam Deus illam non absolute efficaciter quæ disauerat ad beatitudinem, sed dependenter in se ipsius libertate: & gloriam suam, quam non assequitur per gratiam & amorem, obtrinet per iustitiam: in eoque maxime patefecit se nulla creatura, quantumuis nobiliss, indigere. Merito etiam permisit peccare, & in æternum abiecit peccantem cum tanta ingratiudine. Neque propterea habet infensius quod gloriatur de nobilissima creatura: sed potius summa confusio dignum est, quod tam nobiles creaturæ e tam eminenti statu, ad infimam

